

ÖZLEM KUMRULAR

Sultana Kösem
PUTERE,
AMBIȚIE, INTRIGĂ

Traducere din limba turcă
ATIFET ETEM

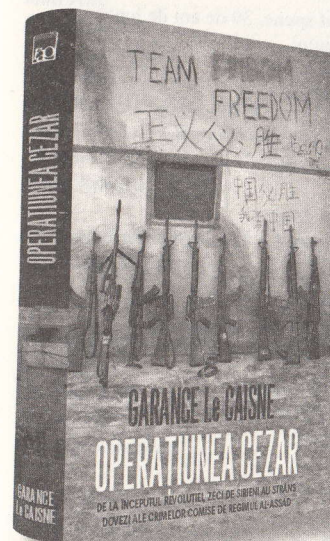
CUPRINS

Introducere.....	5
I. Kösem și noua lume.....	7
II. Căsătoria: perioada de domnie a sultanului Ahmed I	85
Ahmed I (1603-1617).....	87
III: Închisă în vechiul palat: perioada de domnie a sultanilor	
Mustafa I, Osman al II-lea și, din nou, Mustafa I.....	131
Mustafa I (1617-1618).....	133
Osman al II-lea (1618-1622)	141
Mustafa I (1622-1623)	170
IV. Sultana-mamă: perioada de domnie a sultanilor	
Murad al IV-lea și Ibrahim I.....	177
Murad al IV-lea (1623-1640): padișahul viu al unei	
perioade ofilite	179
Ibrahim I (1640-1648)	225
V. Măreția sultanei-mamă: perioada de domnie	
a sultanului Mehmed al IV-lea.....	279
Mehmed al IV-lea (1648-1687).....	281
Bibliografie	348

Editura RAO
vă recomandă

Operațiunea Cezar

Garance Le Caisne

DOVEZI COPLEȘITOARE DESPRE
CRIME DE RĂZBOI ȘI CRIME
ÎMPOTRIVA UMANITĂȚII.
În Siria, un om a reușit să le strângă
și să le divulge. Numele lui de cod?
Cezar. Acest fost fotograf al poliției
militare siriene și-a riscat viața
și familia pentru a realiza, vreme
de doi ani, 45 000 de fotografii
și a strânge documente ale unor
deținuți torturați până la moarte
în închisorile lui Bashar al-Assad.
El nu a apărut niciodată în mass-
media. Ancheta despre funcționarea
mașinii morții siriene, subiectul
cărții „Operațiunea Cezar“, este o
incursiune pe tărâmul care depășește
orice închipuire.

Respect pentru oameni și cărți
Sultana Kösem: putere, ambiție, intrigă / Özlem Kumrular; trad. din limba
turcă: Atifet Etem. – București: RAO Distribuție, 2018
ISBN 978-606-006-032-1

I. Etem, Atifet (trad.)

821.512.161

RAO Distribuție
Str. Bărgăului nr. 9–11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

ÖZLEM KUMRULAR
*Kösem Sultan
İktidar, Hirs, Entrika*

Copyright © Doğan Kitan 2015
© Özlem Kumrular © A&A Agency Rights
Toate drepturile rezervate

© RAO Distribuție, 2018
Pentru versiunea în limba română

2018

ISBN 978-606-006-032-1

INTRODUCERE

Era în septembrie 2014. Mă aflam la Ankara, la un ceai acasă la domnul profesor Halil İnalçik, părintele istoricilor, și discutam despre istoria încălțată a secolului al XVII-lea. La un moment dat, mi-a spus:

– Ar trebui scrisă o biografie a sultanei Kösem.

A amintit de volumul al II-lea al *Istoriei Imperiului Otoman*, împărtășindu-mi, cu entuziasmul său specific, mesajele care se ascund în detalii.

– Scrie tu despre Kösem! mi-a spus. Apoi, printre dulci hohote de râs, a adăugat: Când scrii această carte, să fii cu ochii pe Bosfor, da?

Acesta era un sfat de mare finețe pentru a scrie o carte care să nu-l plictisească pe cititor și care să nu mă îndepărteze de romantismul acelor vremuri. Am încercat să mă țin de această promisiune, atât cât am putut. Am împărtășit cu el toate materialele uimitoare care mi-au ieșit în cale. Cea mai mare apreciere pe care am primit-o de la dumnealui a fost atunci când am descoperit în Arhivele statului venețian o atestare din care reieșea că sultana Kösem a mai avut doi fii despre care nu s-a știut și că era soția legitimă a sultanului Ahmed I.

Am încercat să adun laolaltă bucăți dintr-o viață foarte plină, căutând materiale, manuscrise în biblioteci, edituri și anticariate. Astfel, am călătorit din Caliacra la Roma, din Salamanca la Zagreb, din Atena la Ankara, urmărind un destin care s-a mutat dintr-o insulă micuță într-o metropolă. Documentele pe care le-am descoperit în arhivele Veneției, ale statului otoman și în Simancas m-au ajutat să

reclădesc acest destin. Din fiecare colț apărea o nouă surpriză. Spre deosebire de sultanele Gülbanu sau Safiye, care proveneau din Veneția, stat aflat în relații strânse cu Imperiul Otoman, Kösem venea dintr-o mică insulă din arhipelagul Cicladelor. Ea nu cunoștea lumea din afara acesteia. Nu era un personaj strălucitor, precum sultana Hürrem (Roxelana), care a atras atenția europenilor și despre care s-a scris mult, fiind urmărită pas cu pas din spatele zidurilor palatului.

Manuscrisele aflate în arhivele din Spania și Italia nu vorbesc prea mult despre lumea secretă a sultanei Kösem, nu conțin detalii șocante, așa cum au fost cele care au apărut despre viața intimă a sultanei Hürrem și a sultanului Suleiman Magnificul (Kanuni). Viața lui Kösem nu a stârnit senzații, precum cea a sultanelor dinaintea sa, chiar dacă a domnit aproape jumătate de secol la palat, a influențat conducerea Imperiului Otoman, relațiile cu statele europene, prin ambasadori, diplomați și mesageri secreți. Totuși, când am pus fiecare piesă la locul ei în acest puzzle, au ieșit la iveală secretele unei vieți puțin cunoscute.

Dacă se iau în considerare toate materialele și documentele descoperite în arhivele străine despre perioada în care a trăit Kösem, se poate rescrie istoria politică a acestei perioade. Aici am încercat să povestesc despre mica lume a sultanei. Voi prezenta în altă carte documentele politice militare pe care le-am descoperit. În această lucrare am vrut să dezvălui doar rezumatul unei vieți ambițioase, clădită în jurul războaielor și al tratatelor de pace.

Pentru ajutorul și căldura cu care m-au sprijinit, le mulțumesc, în primul rând, dragului meu profesor Halil İnalcık, apoi următorilor: Yücel Demirel, Ercüment Atabay, Orhan Sakin, Salih Özbaran, Ana Carabias Torres, Cengiz Çevik, Hülya Balci, Ebru Değirmenci, Ali Rıza Işıpek, Gunhan Borekçi, Eva Garau, Vjeran Kursar, Hande Maurizio Loddo, Orkun Kurt și Murat Sezen.

Călătoria începe...

Özlem Kumrular

I

KÖSEM ȘI NOUA LUME

Cadâna contemporană cu șapte sultani

Sultana Kösem: femeia puternică și tenace, care a trăit jumătate de secol în palatul sultanilor Imperiului Otoman și și-a sculptat numele cu litere strălucitoare în istoria acelei perioade. Femeie dâră, reprezentantă a puterii, deșteaptă, răbdătoare, întotdeauna găsea calea spre putere, indiferent de sacrificiul care trebuia făcut. Știa foarte bine când trebuia să aștepte și când să treacă la acțiune, știa să-și folosească mintea, să nu lase capriciile să domine, pentru a deschide toate ușile din calea sa.

A rămas în istorie atât pentru frumusețea sa, cât și pentru înțelepciunea și viclenia cu care era înzestrată.

A fost cadâna favorită a sultanului Ahmed I, mama sultanilor Murad al IV-lea și Ibrahîm I, bunica din partea tatălui a sultanului Mehmed al IV-lea, mamă a șapte băieți și patru fete. Și-a croit drumul în politică începând ca favorită a sultanului, apoi a fost sultană-mamă (regentă/tutore) pentru doi fii sultani, a fost supranumită *Valide-i Muazzama* (mama magnifică) și este recunoscută pentru puterea cu care a ținut în picioare statul otoman, fiind un adevărat lider.

În cronicile vremii i s-au atribuit mai multe titluri, precum: Stăpâna Instituțiilor, Mama Luminărilor, Preamărita Sultană-Mamă, Preamărita Sultană Mahpeyker, Preamărita, Înțeleapta, Neînfricată Sultană-Mamă a Sultanului Protector al Lumii. După moartea sa, a fost pomenită ca Sultana-mamă Ucisă, Sultana-mamă Eroină,

Martiră.¹ În scrierile istorice din Europa este numită Regină, Regina-Mamă și uneori Împărăteasă.

Sultana Kösem a contribuit la menținerea și stabilitatea statului otoman, într-o perioadă în care imperiul trecea prin multe încercări și schimbări. Prinsă într-o legătură puternică între devotamentul față de stat și egoismul care o caracteriza, și-a sacrificat propriii fii din dragostea pentru putere.

A reușit să-și mențină locul în palat prin jocuri sângeroase, intrigă, capcane și lupte pentru putere, într-o perioadă care se poate asemăna cu atmosfera dintr-un serial sud-american din zilele noastre. Într-un secol încălzit, în care se vorbea despre și se întrezărea căderea Imperiului Otoman, ea a reușit să rezolve problemele statului și să îndepărteze tot felul de pericole.

În cronică *Hadikatu-l Cevami (Adunarea Moscheilor)*, se menționează: „Sultana Mahpeyker care a devenit faimoasă cu numele Kösem, sultana-mamă, este de patruzeci de ani stâlpul stabilității Imperiului Otoman, evidențiindu-se, de fapt, ambiția ei de a nu ceda puterea și viclenia prin care și-a păstrat această putere”². Kösem a fost unica femeie care a avut puterile depline ale unui padișah, sultan, fiind reprezentantă legală sau tutore. Ea a reușit să supraviețuiască și să se mențină mereu în fruntea imperiului care se confrunta cu nenumărate probleme. A fost contemporană cu șapte sultani, întrucât sultanul Mustafa I s-a aflat de două ori pe tronul imperiului.

Din momentul în care a pășit în palat, în 1603, și până la moarte, în anul 1651, a trăit în apropierea sultanilor, mai întâi lângă soțul său, Ahmed I, apoi alături de fiii vitregi, Mustafa I, care a domnit de două ori, și Ibrahim, precum și lângă fiii săi, sultanii Murad al IV-lea și Ibrahim, iar în final, lângă nepotul său Mehmed al IV-lea. Este singura sultană-mamă din Imperiul Otoman căreia i-a fost luată viața.

¹ Necdet Sakaoglu, *Osmanoğullarının Ünlü Kadın Sultanları*, Istanbul, 2007, p. 129.

² *Ibidem*, p. 137.

Nu trebuie să uităm că ea a trăit într-o perioadă în care conducătorii otomani nu puneau preț pe sfaturile unei femei, crezând că îndeplinirea dorințelor acestora ar fi adus dezastre și necazuri în palat. Astfel gândea Sunullah Efendi, șeful clericilor din palat, care nu era de acord ca femeile să se amestece în treburile de stat, pledând pentru interzicerea acestui lucru¹.

Totuși, într-o astfel de lume, Kösem a reușit să-și impună autoritatea jumătate de secol, a fost reprezentantă legală a sultanilor, a ținut puterea în mâinile sale insuflându-le tuturor respect, făcându-se ascultată, la nevoie fiind miloasă, dar întotdeauna destul de abilă încât să nu se arunce în foc. În concluzie, a fost o adevărată femeie de stat.

Bosniacă, grecoaică sau cercheză?

Când a fost adusă în harem, i s-a dat numele Mahpeyker, originar din limba persană și care se traduce „cea cu fața ca o lună”. Cadănelor nou-sosite la palat li se dădeau nume inspirate din însușirile lor fizice. Astfel, ne putem gândi că și-a primit numele după înfățișarea sa, frumoasa cu chipul rotund și plin, ca o lună albă și luminoasă.

Din studiul cronicilor autohtone și străine reiese că acest nume a fost înlocuit cu Kösem și din inițiativa sa. Probabil, ca și în cazul predecesoarelor sale, Nurbanu și Safiye, primele nume de pe vremea sclaviei au vrut să fie date uitării. Călătorul italian Pietro della Valle, martor al acelor vremuri, scria că sultana purta acest nume după ce a devenit cadână favorită. Primise acest nou nume deoarece le întrecuse pe celelalte preferate ale sultanului, era o conducătoare, se afla în fruntea tuturor, cu tenul său alb, curat și cu chipul

¹ Lucienne Thys-Şenocak, *Hadice Turhan Sultan. Osmanlı İmparatorluğu'nda kadın baniler*, trad. Ayla Ortac, Istanbul, 2006, p. 93.

strălucitor.¹ Kösem și-a ales acest nume nu doar pentru sensul de „cea cu fața luminoasă precum luna“, ci poate mai degrabă pentru cealaltă semnificație, și anume de lider. Kösem provine din limba persană, Kuse, Kose, care se mai traduce și „rechin“.² Nu credem că cineva s-a gândit vreodată la acest joc de cuvinte. Dacă totuși ar fi făcut-o, ar fi fost o asociere neplăcută, despre care nu s-ar fi vorbit.

Să ne întoarcem la studiile din prezent conform cărora ea s-ar fi numit Anastasia, dar care nu au baze solide în documentele istorice.³ Acest nume provine din limba greacă, se traduce prin „înviere“, este clasic grecesc, ortodox și s-a răspândit din secolul al IV-lea, de pe vremea Sfintei Anastasia. În prezent, această presupunere a devenit destul de populară, Anastasia fiind considerat numele de botez al sultanei Kösem. Totuși nu s-au descoperit dovezi certe pentru a confirma acest lucru.

În lucrarea *Histoire d'Osman Premier*, scrisă și tipărită în 1634, la Amsterdam, de către Madame de Gomez (Madeleine-Angélique Poisson), presupunem că autoarea a încurcat, probabil, datele istorice, deoarece povestește despre Kösem și sultanul Ahmed, dar și despre o altă cadână favorită numită Nassia.⁴

În jurnalele romanțate ale baronului de Salignac (Jean de Gontaut-Biron), care a trăit la Istanbul ca ambasador în perioada domniei sultanului Ahmed, se conturează profilul lui Kösem văzut din afara zidurilor palatului. Scriitorul vorbește despre o slujnică Nassia, prescurtare a numelui Anastasia, de care i-ar fi plăcut sultanului. Chiar dacă de multe ori datele prezentate de Madame de

¹ Murat Kocaaslan, *Kösem Sultan. Hayatı, vakıfları, hayır işleri ve Üsküdar'daki külliyesi*, Istanbul, 2014, p. 28.

² Îi mulțumesc pentru informații prietenului meu iranian Mahmoud Jafari Shah Belaghi și lui Ilkin Başar Özal.

³ Godfrey Goodwin, *Osmanlı Kadınının Özel Dünyası*, trad. Sinem Gül, Istanbul, 1998, p. 116.

⁴ Madame de Gomez, *Histoire d'Osman Premier du nom, XIXe Empereur des Turcs, et de l'Imperatrice Aphendina Ashada*, vol. 2, Amsterdam, 1634.

Gomez corespund realității, se pare că de această dată s-a înșelat. Oricum ar fi, nu s-au descoperit cronici care să confirme că sultanul Ahmed a avut o cadână favorită cu acest nume. Personajul lui Gomez nu este Kösem (se povestește separat despre Kösem), dar este posibil ca numele Nassia să fi fost prima oară menționat de aceasta. Mai târziu, acest nume s-a răspândit și în cronicile franțuzești ale vremii.¹

Numele de botez al lui Kösem nu ar trebui să ne intereseze prea mult. Ea era una dintre miile de persoane din acea perioadă care-și schimbau numele de botez și își luau alt nume pentru viața nouă pe care o începeau. Așa cum cei care se călugăresc se retrag în chilii, în mănăstiri, renunță la toate cele lumești, inclusiv la numele de botez și-și iau nume vechi religioase, așa și ea a abandonat trecutul, amintirile, numele și a început o altă viață, cu un nume nou. Haremul, din acest punct de vedere, chiar semăna cu o mănăstire. Toată lumea care intra acolo renunța la viața de până atunci, fără speranța reîntoarcerii la aceasta. Nimeni nu răspundea pentru trecutul său. Un nume nou și o viață cu totul nouă aveau efecte psihologice a căror amploare este dificil de estimat astăzi.

Data nașterii sultanei Kösem este necunoscută, pierdută în negura vremii, precum datele numeroaselor sclave aduse la palat. Pentru noi, este de ajuns să știm că în 1603, când Kösem a fost adusă la harem, era cam de vârsta sultanului Ahmed. Aceasta înseamnă că, probabil, au crescut, s-au maturizat împreună, între ei nefiind o diferență de vârstă prea mare. Ahmed s-a apropiat de Kösem la puțin timp după ce a fost pus pe tron. Deoarece ea nu i-a dăruit lui Ahmed primul copil, ne putem gândi că ei au început o relație cam pe la 14-15 ani.

¹ Jean-Antoine Guer, *Moeurs et usages des Turcs, leur religion, leur gouvernement civil, militaire et politique, avec un abrégé de l'histoire ottomane*, vol. II, 1746-1747, p. 474, *Petis de la Croix, Abrégé chronologique de l'histoire ottomane*, vol. II, Paris, 1768, p. 74.

În legătură cu locul nașterii lui Kösem există mai multe ipoteze. Conform uneia dintre acestea, ea s-ar fi născut în Bosnia. Kösem ar fi fost adusă la palat din Beilikul (provincia otomană) Bosnia, în perioada domniei sultanului Mehmed al III-lea.¹ Această presupunere se bazează pe faptul că ea a fost adusă din insulele apropiate pașei din Bosnia (insule din Marea Adriatică sau Egee) și astfel s-a crezut că este bosniacă. În alte izvoare se povestește că a fost trimisă în dar eunucului-șef din harem de către Mehmed Pașa.² Ambasadorul venețian Giorgio Giustinian scria la acea vreme că un ienicer o adusese pe Kösem la palat și că aceasta era de origine cercheză.³

În cronicile sale despre turci, Knolles, istoricul care i-a inspirat pe mulți alții, scrie despre Kösem că avea fire cercheză sălbatică.⁴ Barozzi și Berchet, posibil inspirați de Giustinian, sunt de părere că sultana Kösem este de origine cercheză.⁵ Aceste opinii s-au răspândit peste tot în lume. Și Pietro della Valle credea că tatăl ei ar fi fost originar dintr-un orașel aflat la 200 de mile (322 de kilometri) de

¹ Murat Kocaaslan, *Kösem Sultan. Hayatı, vakıfları, hayır işleri ve Üsküdar'daki külliyesi*, p. 27.

² *Anecdotti ossia la storia segreta della familia otomana tradotta dal francese, in divisa in dieci libri.* (...) Napoli, 1727, p. 308.

³ *Relazioni di ambasciatori veneti al Senato*, vol. XIV Constantinopoli, relazioni inedite (1512-1789), de Maria Pia Pedani-Fabris, Padova, p. 565.

⁴ Richard Knolles, *The Turkish history, from the original of that nation, to the growth of the Ottoman Empire: with the lives and conquests of their princes and emperors.* By Richard Knolles, sometime fellow of Lincoln-College in Oxford. With a continuation to this present year. MDCLXXXVII. Where unto is added the present state of the Ottoman Empire. By Sir Paul Rycaut, late consul of Smyrna, p. 78. Această operă uriașă, de 1 200 de pagini, a fost scrisă și editată la Londra, în anul 1603: *Istoria Generală a Turcilor*. Lucrare de mare popularitate, scrisă între 1603 și 1638, a apărut în cinci ediții. Knolles a lucrat doisprezece ani pentru a completa această istorie. Pentru Knolles, vezi Salih Özbaran, „Bir tarihçinin olusumu: Richard Knolles ve Türk tarihi“, *Osmanlı Araştırmaları*, XXIV, Istanbul, 2004, V.J. Parry, Richard Knolles, *History of the Turks*, de Salih Özbaran, Istanbul, 2003.

⁵ Nicolae Iorga, *Istoria Imperiului Otoman*, trad. Nilufer Epceli, de Erhan Afyoncu, vol. III, Istanbul, 2009, p. 340.

Istanbul.¹ Să nu uităm că în acea perioadă începuse să fie la modă aducerea fetelor cercheze la palat, deoarece Imperiul Otoman era în declin, expansiunea sa se oprirea și nu se mai cucereau noi teritorii.

În secolul următor, armata otomană nu a mai luptat, nu a mai cucerit noi teritorii și nu a mai câștigat pământuri și sclavi, motiv pentru care s-a început cumpărarea fetelor cercheze pentru palat. În secolul al XVII-lea, cerchezii nu erau încă foarte populari în palat. De aceeași părere erau și ambasadorii venețieni Contarini (1612), Giustinian (1627) și Capello (1634), care insistau în rapoartele lor către Senat, ca și predecesorii lor, asupra originii cercheze a lui Kösem.

Opinia generală este aceea că ea provine din vechea Grecie (Rumelia). Un alt ambasador venețian, în raportul său din 1637, precizează că ea este de origine greacă.² Aproape toți ambasadorii din acea vreme împărtășeau aceeași părere. Madame de Gomez a scris că ar fi fiica unui preot grec din România.³ România despre care scrie ea nu este România de astăzi, ci numele unei zone ce cuprindea regiuni și insule grecești. Cum Anabolu era denumită Napoli di Romania (Napoli de România/Nauplia), și Halil İnalçik susține despre Kösem că are origini grecești.⁴ Maria Pia Pedani menționează că aceasta era din Tinos.⁵

¹ Murat Kocaaslan, *Kösem Sultan. Hayatı, vakıfları, hayır işleri ve Üsküdar'daki külliyesi*, p. 27.

² *Relazioni di ambasciatori veneti al Senato*, vol. XIV Constantinopoli, relazioni inedite (1512-1789), p. 649.

³ Madame de Gomez, *Histoire d'Osman Premier du nom, XIXe Empereur des Turcs, et de l'Imperatrice Aphendina Ashada*, p. 13.

⁴ Halil İnalçik și comentariile sale. Rezumatul a fost tipărit în trei părți, a apărut în perioada 2-3-4 noiembrie 2014 la Aydinlik. (Vezi *Zaman Treni*, Özlem Kumrular-Mehmet Perinçek.) Și mai sunt, de Halil İnalçik, *Seçme Eserleri-II, Devlet-i Aliyye. Osmanlı İmparatorluğu üzerine araştırmalar-II. Tagayyür ve Fesâd (1603-1656). Bozulus ve Kargasa Dönemi*, Istanbul, 2009, pp. 86-87.

⁵ Maria Pia Pedani, „Kira e sultane nel cinquecento ottomano“, *Non solo verso Oriente, Studi sull'Ebraismo in Onore di Pier Cesare Ioly Zorattini*, ed. Maddelena del Bianco Cotrozzi, Ricardo di Segni, Marcello Massenzio, Firenze, 2014, p. 12.

Faptul că în acea perioadă numele insulei Tinos apare destul de des în relatări este o dovadă suficientă. În raportul prezentat Senatului de către ambasadorul venețian Bon, se mai găsește un detaliu interesant. Acesta scrie că din insula Tinos și din Kandiye veniseră mulți tâmplari și dulgheri care construiau corăbii în șantierele navale otomane. Ei veneau împreună cu soțiile și copiii lor, dar nu plăteau impozite statului otoman, fiind considerați străini. Însă niciunul nu se gândea să se întoarcă în insula din care a venit.¹ Este interesantă, din acest punct de vedere, apărarea insulei Tinos la acea vreme. Dintre atâtea insulițe care formau arhipelagul Cicladelor, faptul că Tinos era protejată ieșea cumva în evidență, iar acest lucru i se poate datora doar lui Kösem.

În timpul războiului din Kandiye (în prezent Heraklion), insulele Tinos și Chios, care se aflau în drumul spre Creta, au fost păzite și protejate de către vitejii comandanți și atașații venețieni.² Veneția ieșea în calea Imperiului Otoman cu insula Tinos, în care era o bază militară. Rolul acestei insule în război reiese și din cronicile vremii, în care este pomenită destul de des.

Este foarte posibil ca viitoarea sultană Kösem să fi fost răpită dintr-o insulă grecească și adusă ca sclavă la palat. Acele meleaguri insulare erau sub dominația otomană, iar acolo trăiau musulmani, dar nu numai, și scoaterea unui străin necesita o procedură legală. Atunci când era vorba de insulele care nu aparțineau Imperiului Otoman, răpirea și privarea de libertate erau ilegalități. Un prizonier însă era de obicei trimis la palat sultanului, ca un dar. Totuși nimeni nu ar fi îndrăznit, nici în acele vremuri, să răpească o fată de pe insulă și să o trimită ca dar la palat.

Prizonierii de război erau protejați de anumite secte religioase sau de unii notari din centrele orașelor în care erau duși pentru a fi

¹ *Relazioni di ambasciatori veneti al Senato, vol. XIV Constantinopoli, relazioni inedite (1512-1789)*, p. 523.

² Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, vol. IV, trad. Nilufer Epceli, de Erhan Afyoncu, Istanbul, 2011, p. 399.

înregistrați. Astfel, este posibil ca tânăra Kösem să fi fost răpită dintr-o insulă care nu aparținea Imperiului Otoman, să fi fost dusă la guvernatorul Bosniei și de acolo trimisă la palat. Chiar dacă venea de pe meleaguri străine, cursul vieții sale a luat o întorsătură ireversibilă.

Având în vedere că toate legendele au un sâmbure de adevăr, presupunem că guvernatorul Bosniei i-a trimis lui Ahmed o fată frumoasă pentru a intra de fapt în grațiile lui Handan, mama sultanului, care avea origini în Bosnia, el sperând probabil să ajungă într-o poziție mai bună în stat. Din perioada guvernării pașei Mehmed Tătarul (1601-1602)¹ sunt înscrisuri care atestă prezența sultanei Handan la palat, înainte de a fi urcat Ahmed pe tron. Asta înseamnă că viitoarea sultană Kösem a fost adusă la palat nu în timpul domniei lui Mehmed al III-lea, ci la începutul domniei sultanului Ahmed I sau chiar mai devreme. Este posibil ca, în speranța că sultana Handan îi va oferi funcții mai importante în stat, guvernatorul Bosniei să fi trimis mai multe daruri la palat, printre care și o fată frumoasă.

Stăpâna absolută a inimii sultanului

Nu știm dacă tânăra s-a remarcat prin istețime sau prin frumusețe, deoarece standardele privind aspectul fizic erau diferite pe atunci. Presupunem că s-a afirmat mai mult prin viclenie, istețime și ambiție, decât prin frumusețe. Însușirile sale fizice păleau pe lângă trăsăturile de caracter. Madame de Gomez evidențiază mintea ageră, comportamentul seducător, finețea gesturilor, spune că era înaltă și de o conformație potrivită.² Impresia generală despre ea era că avea ceva deosebit (era o drăcoaică). Într-o lucrare scrisă

¹ Salih Sidki Hadžihuseinović, *Povijest Bosne Sarajevo, El-kalem*, 1999, vol. 1, p. 225.

² Madame de Gomez, *Histoire d'Osman Premier du nom, XIXe Empereur de Turcs, et de l'Imperatrice Aphendina Ashada*, p. 17.